

EŐİM HİLMİ ZİYA'NIN ÖZEL HAYATI

Hatice ÜLKEN

Dođu-Batı kültürünün en derinine inmişti. Onun, felsefî, ilmi kültürünü benim anlamam mümkün değildir. O sahada ona öğrenci bile olamam.

Evimiz bir kültür yuvası idi. Destanlar, şiirler yazılır, edebî, felsefî eserler tartışılırdı. 1933 yıllarında, hatta daha önceleri başlayan bu ilmi sohbetler, senelerce devam etmiştir. Bir hafta bizim evde, bir hafta Ağaoğlu Ahmet Beyin evinde toplanılır, sabahın erken saatlerine kadar, devam ederdi. Toplantılarda başta, Ağaoğlu Ahmet Bey, Hamdi Başar (limancı Hamdi), Prof. Münir Serim, Prof. Şekip Tunç, Hilmi Ziya, Peyami Safa (yanından hiç ayrılmayan Cahit Sıtkı Tarancı), şimdi isimleri aklıma gelmeyen ilim ve tarih meraklıları, o geceleri bilir ve gelirlerdi. Bu toplantılar; senelerce devam etti. Bizim evlerde (Ahmet Beyin ve Hilmi Ziya'nın) rahat konuşulduğundan toplantılar daima aynı evlerde olurdu.

Senelerin, bu meşhur toplantıları şahıslar değişerek senelerce devam etti. (Yalnız Mükrimin Halil Yinanç müstesna idi). Ölünceye kadar Mükrimin Halil, haftanın bir kaç gecesi bize gelir, Selçuk tarihini, kendine has lisanla, tatlı tatlı anlatırdı. Meclisi, hakikaten değişti. (Tuğrul'un ismini o koymuştur.)

Sonraları, Yahya Kemal, A. Hamdi Tanpınar ve onların hayranları gelmeye başladılar. Daha sonraları ressamlar, (Selim Turan, Haşmet) ve diğer genç ressamlar, bunların yanında genç şairler de evimize gelirlerdi. Evimiz açık bir ev-

di. Behçet Kemal Çağlar'm destanı her cuma akşamı bizim evde okunur, tashih edilirdi. Nurullah Ataç'm şiirlerini dinlemek için apartman halkının merdivenlere çıktığı olmuştur.

Gecenin üçünde Burhan Toprak'm (Yunus'u yazdığı zamanlar) kapıyı çalıp geldiği olmuştur. Peyami Safa'nm uykusu az olduğundan geç saatlerde telefon eder, gelirdi. Çok sevdiği ve değer verdiği hocası Emin Âli Çavlı da evimize sık sık gelir, her ikimizi de çok severdi. Celâl Sılay da aramızda daima bulunan, sevdiğimiz, neşeli, tatlı karakterli şairimizdi. Bizim evden sonra bu toplantılar Beyoğlunda Nisuvaz kahvesinde devam etti. Son senelerin Sosyoloji Cemiyeti'nin toplantıları Şişli'deki evde olmuştur.

Avrupalı ilim adamları da evimize gelirlerdi. Bazılarını dışarda, bir çoklarını da evde misafir ederdik.

Hilmi Ziya Ülken, misafirlerini evde ağırlamayı daha çok severdi. (İlmi konuşmalar daha rahat olurdu, evde... Senelerce evimiz, böyle kültür hayatı içinde devam etti. Her günü ayrı bir renk taşırdı.)

Cemiyetlere ve en kültürlü muhitlere beni Hilmi Ziya sokmuştur. Yabancı ilim ve kültür muhitlerini de bana o tanıtmıştır. Dış dünyanın sanat hayatını da bana gösteren yine Hilmi Ziya olmuştur.

Her türlü sanat yönü olan bu insanın eşi olmak zannedersem kolay değil, onun en ince arzularını, anlayarak anında hitap etmek de tabii biraz güç... Çalışmalarımız hariç, beni, yanından hiç ayırmazdı. Ankara'ya giderken ilk telefonu, Haydarpaşa'dan ederdi. Kızını ve torunlarını pek çok severdi. Bilhassa büyük torunu Tuğrul'u çok sever, onda kendisinden geçme bazı hususi kabiliyetler görürdü. O görüşlerinde yanılmadığımı şimdi anlıyorum. Hilmi Ziya Ülken, filozof ve sanatkârdı. Yağlı boya, kara kalem, minyatür yapar, şiirler ve romanlar yazardı. Fakat bunlar onu, hiç dinlendirmezdi. Çünkü büyük bir tutku ile çalışırdı. Bazen tam yatacağımız zaman, aklına yağlı boya yapmak gelirdi. Bir gece sabah ezanları okunuyordu, ben hâlâ poz veriyordum. Bu da onun, sanatkâr yönlerinden biriydi.

Bazen beni uykudan uyandırır, yanıma oturur, Yunus'u saatlerce okur, dinletirdi. Her ikimiz de Yunus ve Mevlana'nm hayranı idik.

Hilmi Ziya batı müziğini de çok severdi. Kulak kuvvetiyle, Beethoven'den, Mozart'dan, Bach'dan beğendiği parçaları, piyanoda çaldığı olurdu.

Vefatından 24 saat evvel (Sessiz Gemi'yi) hastanede kendi okudu. Gözlerimin yaşını silerek, derhal ben de (Geçmiş Yaz'ı) okudum. Çok sevdiği kızı Gülseren'e döndü : «Annen edebiyatı; benden öğrendi ama, beni geçti» diyerek her zamanki yumuşak ve tatlı bakışlarıyla latife etti. Bir gün çok tatlı bir şey oldu. Gülseren: «Baba, çay ister misin?» dedi. Babası, «Hatice'ye sor!» deyince: «Aman babacığım, sen annemsiz bir şey yapamaz mısın?» diyerek, hepimizi güldürdü. Böylece mutlu günler devam eder giderdi.

Pek çok değişik yönü olan bu ilim adamının özel hayatında da kendisine özgü yanları onu, Hilmi Ziya Ülken yapıyordu. Yaşadığımız hayatı, yaşadığımız hatıraları yazarken, o günleri geri getirmek ne mümkün?

Ölümünden 20 dakika evvel, «Hatice, ayakkabılarımı giydir, beni eve götür. Hakimiyet'i (kitabını) bitireyim.» demişti. Maalesef bitiremedi.

Eline kalem, kâğıt almadığı gün, hasta mıdır diye merak ederdim. En sevinçli zamanlarını eserlerini yazarken veya bir eseri basılıp eline aldığı zaman müşahede ederdim. O gün evimizde bir bayram havası eserdi.

Hilmi Ziya Ülken'in bir başka özelliği de yazılarını tenhada yazmazdı. Evde ise, herkesin yanında, bilhassa, kahvede yazmayı severdi. Gürültü onu hiç rahatsız etmezdi, bilakis arada bir kahvesini yudumlayarak, tatlı tatlı çalışırdı. Sabahları beraber (evde isem) 11 kahvesini içerken, arada bir pürosunu da ihmal etmezdi.

Ben fenciyim, edebiyatçı değilim, kısaca, anlatmaya çalıştığım ve hayatta hiç ayrılmadığım tek dayanağım Hilmi Ziya'yı 5 Haziran 1974 çarşamba günü saat 16.00'da ilahi kader istikametine doğru yolcu ettim. 7 Haziran 1974 cuma günü Aşyan'daki erguvan ağaçlarının altına ebedi uykusuna bıraktık. Ruhun şad olsun, nur içinde yat. Tek dayanağım dm.